

ارتباط ابعاد پنجگانه شخصیت و ریسک پذیری شرکت کنندگان در مسابقات بین المللی دوومیدانی دهه فجر

زینب آنت^{۱*}، محمد حسین رضوی^۲، امید جمشیدی^۳

۱- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران ۲- دانشیار دانشگاه مازندران

۳- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه مازندران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۲/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۵/۰۶

Relation Five dimensions of personality and risk-taking Participants participating in the twenty-second Fajr international Athletics Indoor tournament

Zeinab Anet^{1*}, Mohammad hosein Razavi², Omid Jamshidi³

1- Ph. D. Student in Sport Management, Mazandaran University 2- Associate Professor, Razi University

3- Ph. D. Student in Sport Management, Mazandaran University

Received: (2015/04/08) Accepted: (2015/08/05)

Abstract

The aim of this study was to evaluate the relationship between the five aspects of personality and risk appetite participants in twenty-second Fajr international Athletics Indoor tournament. To achieve this, all participants in the tournament, as selected population due to the limited number (300 Person) the total number methods were used to gather information. The study has been included two questionnaires measuring instrument for determining personality types ($\alpha = 0.74$) and levels of risk ($\alpha = 0.75$) in this population. To analyze the findings in the description of the mean, charts and tables and in the inferential statistical methods of Pearson correlation, coefficients for Regression, multiple one-way analysis of variance (ANOVA) and Friedman test were used. The results of data analysis showed that conscientiousness athletes are more pronounced than in other dimensions and the dimensions of the character, integrity and energy have negative correlation with risk, While openness to experience significant positive relationship. After the same manner as regression analysis openness to experience and conscientiousness are positive and significant negatively are able to predict Athletes risk.

Keywords

Five dimensions of personality; risk; Athletics

چکیده

هدف از انجام تحقیق بررسی رابطه ابعاد پنجگانه شخصیت و ریسک پذیری شرکت کنندگان بیست و دومین مسابقات بین المللی دو و میدانی داخل سالن دهه فجر می باشد. برای نیل به این هدف کلیه شرکت کنندگان در این از مسابقات به عنوان جامعه آماری انتخاب که با توجه به تعداد محدود جامعه از روش کل شمار برای جمع آوری اطلاعات استفاده شد. ابزار اندازه گیری در این تحقیق شامل دو پرسشنامه برای تعیین نوع شخصیت و میزان ریسک پذیری بوده است که پایایی آنها به ترتیب مقادیر $\alpha = 0.74$ و $\alpha = 0.75$ بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق در بخش توصیفی از میانگین‌ها، نمودارها و جدول فراوانی داده‌ها و در بخش آمار استنباطی از روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، برای رگرسیون چندگانه، تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA) و آزمون فریدمن استفاده شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد وظیفه‌شناسی ورزشکاران نسبت به سایر ابعاد به شکل چشم‌گیرتری بالاتر از متوسط است و از میان ابعاد شخصیت، درستکاری و با انرژی بودن با ریسک پذیری رابطه معنادار منفی دارند در حالیکه با گشودگی نسبت به تجربه رابطه مثبت معنادار دارد که مطابق نتایج تحلیل رگرسیونی به شیوه همزمان بعد گشودگی نسبت به تجربه به طور مثبت و معنادار و بعد وظیفه شناسی به طور منفی و معنادار قادر به پیش بینی ریسک پذیری ورزشکاران هستند.

واژه‌های کلیدی

ابعاد پنج گانه شخصیت؛ ریسک پذیری؛ دوومیدانی

مقدمه

اصولاً ریسک‌پذیری، به هنگام انتخاب یک‌راه از میان راه‌های موجود به‌منظور دستیابی به مطلوبیتی، موضوعیت می‌یابد. به‌طور کلی با توجه به عواملی که طبق ادبیات پژوهش در ریسک‌پذیری افراد مؤثر شناخته شده است خصوصیات شخصی را می‌توان به دودسته کلی تقسیم نمود: خصوصیات بیرونی و خصوصیات درونی. خصوصیات بیرونی عبارت‌اند از مشخصه‌های فردی انسان‌ها که از نظر ظاهری باعث اختلافات فردی می‌شود، از قبیل خصوصیات فیزیکی مثل قد، وزن و رنگ پوست یا خصوصیات دیگری مانند سن، جنسیت، میزان و سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، شغل و از این قبیل. دسته دوم از عوامل که با ریسک‌پذیری در ارتباط دیده شده‌اند خصوصیات درونی افراد است که در واقع خصوصیات نهفته آن‌ها می‌باشد، بعضی از این خصوصیات شامل هوش، استعدادها و خصوصیات شخصیتی افراد می‌باشد (لیزکوک^۱، ۲۰۰۵: ۱۵).

شخصیت عبارت است از الگوی نسبتاً پایدار صفات، گرایش‌ها یا ویژگی‌هایی که تا اندازه‌ای به رفتار افراد دوام می‌بخشد شخصیت یک سازه پیچیده روان‌شناختی است که برای کشف چگونگی رفتار فرد به کار می‌رود و در کل، انواع رفتارهای انسان را در موقعیت‌های مختلف نشان می‌دهد (فردوسی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۷۸). شخصیت، مفهومی کلی است، بنابراین بین روانشناسان مختلف برای تعریف ماهیت آن توافق نظر وجود ندارد. از این رو روانشناسان مایل‌اند به‌جای بحث درباره ماهیت شخصیت، به تدوین نظریه‌های مختلف و بررسی روش‌های ارزیابی آن بپردازند (شولتز^۲، ۱۹۹۰: ۷۷). شخصیت نقش تعیین‌کننده‌ای بر رفتار مشهود و آشکار فرد دارد (آلوجا^۳، ۲۰۰۳: ۱۰۸۵)، آلپورت^۴ شخصیت را سازمان پویای نظام‌های روانی_ فیزیولوژیکی درون فرد تعریف می‌کند که سازگاری منحصر به فرد او را نسبت به جهان تعیین می‌کند. هیلکار شخصیت را الگوی معینی از رفتار و شیوه تفکر بیان می‌کند که سازگاری فرد را با محیط تعیین می‌کند (اسکویی، ۱۳۸۵: ۴۶)

پژوهشگران پنج بعد اساسی برای شخصیت هر انسان در نظر می‌گیرند. مدارک و شواهد بسیاری برای درستی این نظریه در طول ۵۰ سال گذشته ارائه شده است. پژوهش در این زمینه ابتدا

توسط فیسک^۵ (۱۹۴۹) آغاز شد و سپس از طریق پژوهشگران دیگری چون نورمن^۶ (۱۹۶۷)، اسمیت^۷ (۱۹۶۷)، گلدبرگ^۸ (۱۹۸۱) و مک کرا و کاستا^۹ (۱۹۸۷) (خیر اندیش، ۱۳۹۳: ۱۳) توسعه یافت. این پنج بعد، رده‌های گسترده خصیصه‌های شخصیت را تشکیل می‌دهند. با وجودی که مقالات بسیار زیادی در تأیید و پشتیبانی از این مدل پنج عامله برای شخصیت وجود دارد، اما پژوهشگران بر سر نام دقیقی برای این ابعاد، اتفاق نظر ندارند. همان‌گونه که زنگ (۲۰۰۳) بیان کرده است مدل پنج عاملی شخصیت یکی از مسلط‌ترین و تاریخی‌ترین مدل‌های ساختاری شخصیت است و بسیاری روانشناسان - گلدبرگ، تاپلور و مک دونالد - بیان کرده‌اند که مدل پنج عاملی بسیاری از متغیرهای شخصیت را در بر می‌گیرد. مطابق نظر مک‌دونالد^{۱۰} (۱۹۹۹) این مدل ابتدا به‌وسیله گالتن^{۱۱} مطرح شد. پنج عاملی که در تحقیقات انجام شده به‌وفور آمده‌اند از این قرار است (علی نظری، ۱۳۷۸: ۷۹):

۱. ثبات عاطفی: این بعد با صفاتی مانند متعادل، آسان‌گیر، پایدار، راضی و خوش‌بین مشخص می‌شود.
۲. برونگرایی: این بعد با صفاتی مانند پرحرف، باجرت، حادثه‌جو، پرتوان و شجاع مشخص می‌شود.
۳. توافق‌پذیری: این بعد با صفاتی مانند مهربان، همیار، دگر قابل‌اعتماد و بخشنده شناخته می‌شود.
۴. وظیفه‌شناسی: این بعد با صفاتی مانند سازمان‌یافتگی، مسئولیت‌پذیری، خودتنظیمی و سخت‌کوشی مشخص می‌شود.
۵. گشودگی نسبت به تجربه: این بعد با صفاتی مانند تخیلی بودن، خلاق، کنجکاو و تأملی مشخص می‌شود.

شخص دارای ثبات عاطفی و فاقد ویژگی روان رنجوری است، در ویژگی روان رنجوری فرد؛ ناراحت، عصبی، دارای اضطراب، مزاج منفی و مستعد ابتلا به افسردگی است. این افراد از موقعیت‌های تهدید زا اجتناب می‌کنند و موضوعات آشنا را به موضوعات چالش‌برانگیز ترجیح می‌دهند (کاستا و مک کرا، ۲۰۰۱: ۶۳). از جمله ویژگی‌های افراد برون‌گرا، جامعه‌گرایی است و بر اساس علاقه به مردم، ترجیح گروه‌های بزرگ، جرئت، فعالیت و پرحرفی، برانگیختگی جنسی، بشاشیت، خوش‌بینی، قاطعیت و هیجان‌خواهی، می‌توان این بعد از شخصیت را تعریف

7. Swith
8. Gould berk
9. Makcra & costa
10. macdonald
11. Galten

1. lizkook
2. Sholtez
3. Aluja
4. allport
5. fiske
6. Norman

رابطه مثبت و معنادار دارد و عملکرد گروهی هم به عنوان نتیجه فرآیند کارگروهی به طور مستقیم تحت تأثیر برون گرایی و وظیفه شناسی قرار می گیرد (کلاتیان و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۳۱).

با مروری بر ادبیات در قلمرو ریسک می توان با تعاریف مختلفی در رابطه با ریسک مواجه شد. شواهد و مطالعات نشان می دهند که ریسک پذیری از دوره کودکی شروع می شود و در ایام جوانی به اوج خود می رسد (کارن^۴ و همکاران، ۲۰۰۷: ۸۷). رابطه جوانان با والدین و چگونگی ارتباط آنان با گروه های همسالان از جمله عواملی است که در وسوسه و انجام اعمال خطرناک توسط جوانان تأثیر زیادی دارد. بنابراین، والدین و همسالان دو گروهی هستند که بر خطرپذیری جوانان تأثیر بسزایی دارند (سیم^۵، ۲۰۰۲: ۱۵۵).

هیلسون^۶ و همکاران (۲۰۰۶) ریسک را به عنوان "عدم اطمینانی که می تواند تأثیر مثبت یا منفی بر یک یا چند هدف داشته باشد" تعریف کرده اند. همچنین تعریف واژه ریسک از دیدگاه کمیته اصطلاح شناسی انجمن بیمه و ریسک آمریکا عبارت است از "عدم اطمینان از پیامد حادثه ای که دو احتمال یا بیشتر دارد" (اوترویل^۷، ۱۳۸۲: ۸۴). شایان ذکر است در متون و کتب مختلف تعاریف دیگری از واژه ریسک ارائه شده که همگی حاکی از پیچیده بودن این مفهوم است. از جمله: ۱. ریسک یعنی امکان زیان؛ ۲. ریسک یعنی عدم اطمینان؛ ۳. ریسک یعنی شانس زیان؛ ۴. ریسک یعنی انحراف نتایج واقعی نسبت به نتایج مورد انتظار؛ ۵. ریسک یعنی احتمال هر نتیجه ای به غیر از آنچه انتظارش را داریم. با تعریفی که برای ریسک کردیم، «ریسک پذیری» را می توان، قبول خطر کردن یا پذیرفتن احتمال ضرر و زیان برای رسیدن به مقصود تعریف نمود و بنابراین «فرد ریسک پذیر» شخصی است که برخلاف افراد «محافظه کار» اغلب راضی به وضع موجود نبوده و برای رسیدن به اهداف بالاتر، حاضر است تا درجه ای از خطر وقوع ضرر و زیان را بپذیرد (مرادی، ۱۳۸۵). درجه ریسک پذیری در افراد و دسته های مختلف، متفاوت است. اگرچه می توان میزان ریسک پذیری افراد و گروه های متفاوت را باهم مقایسه کرد ولی به دلیل پیچیدگی آن و دخالت عوامل گوناگون، اندازه گیری آن به دقت امکان پذیر نیست. به علت ارتباط تنگاتنگ ریسک پذیری با شخصیت افراد و ذهنیت آن ها و با توجه به اینکه علومی که با این بخش از موجودیت انسان یعنی روان او سروکار دارند، مانند علوم

کرد (لارس بری^۱ و همکاران، ۲۰۰۵: ۲۳). توافق پذیری یا همسازی، همانند برون گرایی، بعدی از تمایلات بین فردی است. یک فرد توافق پذیر نوع دوست است با دیگران همدردی می کند و تمایل دارد به آن ها کمک کند و باور دارد که دیگران نیز کمک کننده هستند. از ویژگی های افراد در این بعد، می توان به اعتماد، رک گویی، دیگر دوستی، همراهی، تواضع و دل رحم بودن اشاره کرد (آتش روز، پاکدامن و عسگری، ۱۳۸۷: ۵۶). بهترین توصیف برای وظیفه شناسی مفهوم اراده است. فرد با وجدان، هدفمند، بااراده و مصمم است. از دیگر ویژگی های افراد در این بعد، دقت، خوش قولی، قابلیت اعتماد، تلاش برای موفقیت و منضبط بودن است (گروسی فرشی، ۱۳۸۰: ۹۸). گشودگی یا پذیرا بودن نسبت به تجارب، توصیف کننده گستردگی، عمق، پیچیدگی و خلاقانه بودن زندگی ذهنی و تجربه ای فرد در مقابل داشتن ذهنی بسته است (اژه ای و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۰). کی از مهم ترین وظایف مدیران ورزشی در زمینه مفهوم شخصیت تیم ورزشی، درک مکانیزم ساختار چگونگی استفاده هواداران و ورزشکاران از نام تیم ورزشی و استفاده از هواداران و ورزشکاران از نام تیم ورزشی و استفاده از آن به منظور شخصیت بخشی به تیم ورزشی است. (مرادی، ۱۳۹۳: ۸۶).

در پژوهش های انجام شده در زمینه ابعاد شخصیت، صفرزاده و حبیبی بدرآبادی (۱۳۸۹)، در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر پنج عامل شخصیت و بهبود عملکرد کا ری، بیان داشتند که عامل روان رنجوری با عملکرد فروشندگان رابطه ی منفی و معنادار و دو عامل برون گرایی و وظیفه شناسی رابطه ی مثبت و معنادار دارند، در ضمن، بین عوامل گشودگی و توافق پذیری با عملکرد فروشندگان و ارتباطات آن ها روابط معناداری مشاهده نگردید. در همین مورد، هوآنگ^۲ و همکاران (۲۰۰۵) دریافتند که برون گرایی و توافق پذیری به طور مثبت و معنادار با سازگاری در تعامل رابطه دارند و گشودگی در تجربه نیز با سازگاری شغلی همین رابطه را دارد (سبزی، ۱۳۹۱: ۱۹). در پژوهشی که توسط ژوهاس^۳ (۲۰۱۰) در مورد ابعاد شخصیت و تأثیر آن ها بر رفتار و ارتباطات در مشاغل گروهی صورت گرفت، نتایج بیان کننده ی این است که برون گرایی و گشودگی با ارتباطات مؤدبانه و منطقی افراد رابطه مثبت و معنادار دارد اما علی رغم انتظار، بعد توافق پذیری با این نوع ارتباطات، رابطه ای منفی داشت. عملکرد گروهی نیز با ویژگی های شخصیت رابطه داشتند یعنی دانش حرفه ای فرد و رفتار هماهنگ او با برون گرایی و وظیفه شناسی

5. seam
6. Hilson
7. Otrevovil

1. Larsen
2. huange
3. Uhans
4. Karen

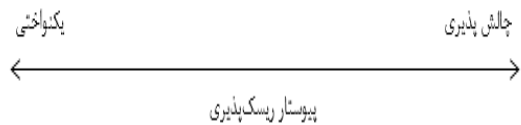
مشاهده شد. محمودی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر ریسک‌پذیری دانشجویان به این نتایج رسیدند که: بین ارتباط دانشجویان با همسالان و ریسک‌پذیری همبستگی مثبتی وجود دارد. یعنی هر چه ارتباط با همسالان بیشتر شود ریسک‌پذیری افراد بیشتر می‌شود؛ بین ریسک‌پذیری دانشجویان و ارتباط با والدین همبستگی منفی وجود دارد؛ یعنی هر چه ارتباط والدین با دانشجو بیشتر شود خطرپذیری آنان کاهش می‌یابد و برعکس؛ بین خطرپذیری دانشجویان دختر و پسر تفاوت زیادی وجود دارد؛ بین خطرپذیری دانشجویانی که به طبقات مختلف اجتماعی تعلق داشتند در نمونه تصادفی مطالعه شده تفاوتی مشاهده نشد و به‌طور کلی دریافتند که میانگین ریسک‌پذیری دانشجویان در تمام دانشگاه‌های محل تحصیل از سطح متوسط بالاتر است. لیزکوک (۲۰۰۵) در مطالعات خود دریافت که تعداد مردانی که رفتارهای پرخطر انجام می‌دهند بیشتر از زنان است. همچنین در تحقیقی که نظری (۱۳۷۸) در داخل کشور انجام داد، دریافت که دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر خطرپذیراند. بنابراین احتمالاً این امر قابل استنتاج است که در جامعه کنونی با توجه به چارچوب‌های ذهنی خاصی که برای جنس مؤنث قائل هستند و با توجه به محتاط بودن دختران در انجام رفتارهای اجتماعی، میزان ریسک‌پذیری آنان نسبت به پسران کمتر است.

با توجه به اهمیت موضوع ریسک و ریسک‌پذیری در میداين و رویدادهای ورزشی و همچنین اهمیت نقش، تأثیر و ارتباط ابعاد شخصیت افراد، این پژوهش به دنبال بررسی ارتباط ابعاد پنج‌گانه شخصیت و درجه ریسک‌پذیری در بیست و دومین دوره مسابقات بین‌المللی دو و میدانی داخل سالن دهه فجر است؛ بنابراین، هدف اصلی پژوهش شامل تعیین ارتباط بین ابعاد شخصیت یعنی ثبات عاطفی، برون‌گرایی، توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی و گشودگی نسبت به تجربه با ریسک‌پذیری می‌باشد، که ریسک‌پذیری خود شامل مؤلفه‌های چالش‌پذیری و یکنواختی می‌باشد. در واقع، سؤال اصلی در این نکته است که کدام‌یک از ابعاد شخصیت بر ریسک‌پذیری ورزشکاران تأثیر بیشتری دارند؟

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق این پژوهش از نوع پیمایشی بوده و به‌صورت میدانی انجام‌گرفته است. جامعه آماری موردبررسی شرکت‌کنندگان در بیست و دومین دوره مسابقات بین‌المللی

روانشناسی، رفتارشناسی، شخصیت‌شناسی و امثال آن‌ها عمدتاً، علوم بسیار جوان هستند، بسیاری از زوایای روحی و روانی موجود پیچیده‌ای بنام انسان هنوز ناشناخته مانده است (ساراسون، ۲۰۰۷: ۶۰). از نظر یتس و استون^۱ (۱۹۹۴) ریسک‌پذیری یعنی هرگونه فعالیتی که دارای حداقل یک نتیجه مبهم یا نامطمئن باشد. نتیجه ممکن است مثبت یا منفی باشد. در این تحقیق برای مشخص شدن ریسک‌پذیری از یک پیوستار دوسویه به شکل زیر مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

شکل ۱. پیوستار ریسک‌پذیری

به نظر می‌رسد در کشور ما تاکنون پژوهشی برای سنجش ارتباط نوع تیپ شخصیتی افراد و ریسک‌پذیری آنان در شرایط مختلف انجام نشده باشد، اما تحقیقاتی که به‌عمل آمده ارتباط بین این دو متغیر را تأیید می‌کند. برای مثال:

فونگ^۲ (۲۰۱۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که انتخاب سطح دشواری بازی‌های کامپیوتری بر نوع شخصیت بازیکن و متعاقباً بر میزان ریسک‌پذیری او تأثیر می‌گذارد. مطالعات مختلف در زمینه ارتباط بین پنج بعد شخصیت و ریسک‌پذیری نشان داده‌اند که به میزان قابل توجهی بین سازش‌کاری، تجربه‌پذیری و برون‌گرایی و ریسک‌پذیری افراد رابطه مثبت وجود داشته درحالی‌که بین ثبات عاطفی و وظیفه‌شناسی و ریسک‌پذیری رابطه چندانی وجود ندارد. دی‌وريس و همکاران (۲۰۰۹) دریافتند که بین ابعاد شخصیت مشخص شده توسط مدل هگزاگون^۳ و دو مدل ریسک‌پذیری سه اس^۴ و ایپی ایپی^۵ ارتباط معناداری وجود دارد (رینوت و همکاران، ۲۰۰۹). یافته‌های تحقیق کلخوران (۱۳۹۰) نشان داد در عوامل شخصیتی روان رنجور خوبی، برون‌گرایی، سازگاری و وظیفه‌شناسی، بین مردان و زنان ورزشکار و غیر ورزشکار، تفاوت معناداری وجود دارد اما بین هیچ‌یک از گروه‌های تحقیق، در عامل شخصیتی انعطاف‌پذیری، تفاوت معناداری وجود نداشت. همچنین بین جنسیت و ورزشکار بودن در عامل‌های روان رنجور خوبی و انعطاف‌پذیری کنش متقابل تفاوت معناداری وجود نداشت و در سه عامل برون‌گرایی، سازگاری و وظیفه‌شناسی کنش متقابل اختلاف معناداری

4. sss
5. ipip

1. Yets & stone
2. fonge
3. hexaco

می‌باشد که از کتاب پژوهشنامه مدیریت جلد چهارم (۱۵) استخراج شده و پایایی این ابزار با استفاده از روش آلفای کرونباخ ($\alpha=0,74$) به دست آمد.

برای تحلیل داده‌های تحقیق از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده شد و در بخش توصیفی تحقیق میانگین‌ها، نمودارها و جدول فراوانی داده‌ها و در بخش آمار استنباطی از روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون، برای تحلیل رگرسیون از روش رگرسیون چندگانه، برای تحلیل واریانس‌ها از روش تحلیل واریانس یک‌طرفه (ANOVA) و برای رتبه‌بندی متغیرها از آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

به‌منظور بررسی اطلاعات توصیفی، میانگین و انحراف معیار متغیرها در جدول شماره ۱ آمده است.

دوومیدانی داخل سالن دهه فجر در دو گروه دختران و پسران بوده‌اند، این مسابقات با حضور ۷ تیم خارجی (عراق - عمان - ارمنستان - ازبکستان - پاکستان - افغانستان - ترکمنستان) و پنج تیم داخلی (سیک سازان - مقاومت - ملی جوانان - نفت تهران - افضل توس) و با شرکت حدود سیصد ورزشکار در بخش بانوان و آقایان برگزار شد. با توجه به محدودیت جامعه موردبررسی؛ برای نمونه‌گیری از شیوه نمونه‌گیری کل شمار استفاده شد و همه اعضای جامعه آماری موردبررسی قرار گرفت.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش شامل دو پرسشنامه بوده است؛ یک پرسشنامه مربوط به تعیین ابعاد شخصیت (گلدبرگ ۱۹۹۹) که روایی آن مورد تأیید ۶ نفر از اساتید صاحب‌نظر قرار گرفت و برای سنجش ضریب پایایی این پرسشنامه پس از جمع‌آوری ۳۰ پرسشنامه اولیه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و مقدار ($\alpha=0,75$) به دست آمد؛ و پرسشنامه دیگر مربوط به تعیین میزان ریسک‌پذیری افراد

جدول ۱. نتایج توصیفی ویژگی‌های شخصیتی و متغیرهای ریسک‌پذیری

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	تعداد
وظیفه‌شناسی	۸/۰۲	۱/۰۰	۳/۰۰	۱۰/۰۰	۳۳۴
برون‌گرایی	۷/۰۰	۱/۰۰	۲/۰۰	۱۰/۰۰	۳۳۴
توافق‌پذیری	۶/۲۸	۱/۰۰	۲/۰۰	۹/۰۰	۳۳۴
ثبات عاطفی	۵/۰۷	۱/۰۰	۲/۰۰	۸/۰۰	۳۳۴
گشودگی	۷/۴۵	۱/۰۰	۲/۰۰	۱۰/۰۰	۳۳۴
چالش‌پذیری	۲۳/۰۰	۴/۰۰	۱۰/۰۰	۳۰/۰۰	۳۳۴
یکنواختی	۱۵/۳۵	۳/۰۰	۱۱/۰۰	۳۲/۰۰	۳۳۴

میانگین‌های به ترتیب ۷، ۶، ۲۸، ۷، ۴۵ و ۲۳، نزدیک به هم و بالاتر از متوسط قرار دارند. از میان فاکتورهای ریسک‌پذیری چالش‌پذیری میانگین بالاتر و یکنواختی میانگین پایین‌تر از حد متوسط (۱۶) دارد. به‌منظور بررسی همبستگی میان متغیرهای تحقیق از روش پیرسون استفاده شد، که نتایج این آزمون در جدول ۲ آورده شده است.

همان‌گونه که از جدول ۱ استنباط می‌شود از میان ابعاد شخصیت در همه موارد میانگین بالاتر از میانگین (۵) است. از این بین وظیفه‌شناسی با میانگین ۸،۰۲ بیشترین میانگین را داشته در حالی که میان میانگین‌های چهار بعد دیگر ثبات عاطفی با میانگین ۵،۰۷ کمترین میانگین و نزدیک به حد متوسط به دست آورده است. ابعاد برون‌گرایی، توافق‌پذیری و گشودگی با

جدول ۲. ارتباط بین ریز متغیرهای ریسک‌پذیری و ابعاد شخصیت

مؤلفه‌های شخصیت	چالش‌پذیری	یکنواختی	ریسک‌پذیری
وظیفه‌شناسی	R	-۰/۱۳	-۰/۲۸
	Sig	۰/۰۰	۰/۰۰
برون‌گرایی	R	۰/۷۱	-۰/۶۲
	Sig	۰/۰۰	۰/۰۰
توافق‌پذیری	R	۰/۰۹	۰/۴۵
	Sig	۰/۶۶	۰/۱۸
ثبات عاطفی	R	-۰/۲۳	-۰/۱۸
	Sig	۰/۷۳	۰/۴۸
گشودگی	R	۰/۰۷	۰/۱۵
	Sig	۰/۰۰	۰/۰۰
شخصیت	R	-۰/۲۷	-۰/۱۴
	Sig	۰/۰۰	۰/۰۰

همان‌گونه که از جدول ۲ استنباط می‌شود بین وظیفه‌شناسی (-۰/۱۳) با چالش‌پذیری رابطه معنادار منفی و بین گشودگی نسبت به تجربه (۰/۰۷) و برون‌گرایی (۰/۷۱) با چالش‌پذیری همبستگی معنادار مثبت وجود دارد. همچنین یکنواختی با وظیفه‌شناسی (۰/۳۳) رابطه معنادار مثبت و با برون‌گرایی (۰/۶۲) همبستگی معنادار منفی دارد. در مجموع میان ریسک‌پذیری با وظیفه‌شناسی (-۰/۲۸) رابطه معنادار منفی داشته و با گشودگی نسبت به تجربه (۰/۱۴) و برون‌گرایی (۰/۸۶) رابطه معنادار مثبت وجود دارد و شخصیت با چالش‌پذیری

همان‌گونه که از جدول ۲ استنباط می‌شود بین وظیفه‌شناسی (-۰/۱۳) با چالش‌پذیری رابطه معنادار منفی و بین گشودگی نسبت به تجربه (۰/۰۷) و برون‌گرایی (۰/۷۱) با چالش‌پذیری همبستگی معنادار مثبت وجود دارد. همچنین یکنواختی با وظیفه‌شناسی (۰/۳۳) رابطه معنادار مثبت و با برون‌گرایی (۰/۶۲) همبستگی معنادار منفی دارد. در مجموع میان ریسک‌پذیری با وظیفه‌شناسی (-۰/۲۸) رابطه معنادار منفی داشته و با گشودگی نسبت به تجربه (۰/۱۴) و برون‌گرایی (۰/۸۶) رابطه معنادار مثبت وجود دارد و شخصیت با چالش‌پذیری

جدول ۳. نتایج آزمون همبستگی چندگانه ریسک‌پذیری و ابعاد شخصیت

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P
رگرسیون	۱۳۰	۳	۴۳/۰۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰۱
باقیمانده	۱۲۴۰۲	۳۳۰	۳۷/۰۰۰		

نتایج نشان می‌دهد که مقدار F مشاهده شده در ابعاد شخصیت در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار می‌باشد که این امر بیانگر معنادار بودن رگرسیون می‌باشد. میزان واریانس تعیین شده متغیر ریسک‌پذیری توسط هر یک از ابعاد شخصیت در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. نتایج آزمون همبستگی چندگانه ریسک‌پذیری و ابعاد شخصیت

P	T	ضرایب استاندارد بتا	ضرایب استاندارد نشده		متغیرهای پیش‌بینی کننده	متغیر ملاک
			B	خطای معیار		
۰/۰۸	-۱/۶۹	-۰/۱۵	۰/۳۲	-۰/۵۴	برون‌گرایی	ریسک‌پذیری
۰/۰۰۱	۰/۱۳	۰/۱۲	۰/۳۲	۰/۰۴	گشودگی	
۰/۰۰۱	-۰/۳	-۰/۲۸	۰/۲۸	-۰/۸۸	وظیفه‌شناسی	

به‌منظور بررسی تفاوت میان متغیرهای تحقیق از روش ANOVA استفاده شد، که نتایج این آزمون در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵. نتیجه آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه (ANOVA)

sig	F	میانگین		مجموع مجزورات	شاخص	متغیرها
		df	مجزورات			
۰/۰۰۱	۳,۰۴	۳۵	۴	۱۴,۰۳	بین گروهی	ریسک‌پذیری
		۳۷	۳۲۹	۲۸,۹۵	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۴۲,۹۸	مجموع	
۰/۰۶	۱,۱۴	۸	۴	۴,۴۳	بین گروهی	یکنواختی
		۱۱	۳۲۹	۷۰,۲۹	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۷۴,۷۳	مجموع	
۰/۰۰۱	۴,۱۸	۲۹	۴	۱۴,۹۲	بین گروهی	چالش پذیری
		۲۰	۳۲۹	۲۸,۵۱	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۴۳,۴۳	مجموع	
۰/۱۸۳	۲,۰۵	۳۱	۴	۶,۴۰۲	بین گروهی	شخصیت
		۳۳	۳۲۹	۸۵,۷۹۵	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۹۲,۱۹۷	مجموع	
۰/۰۸	۱,۴۳	۳	۴	۲,۹۴	بین گروهی	وظیفه‌شناسی
		۳	۳۲۹	۶۱,۳۶	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۶۴,۳۱	مجموع	
۰/۰۰۱	۴,۳۱	۱	۴	۱۴,۹۲	بین گروهی	برون‌گرایی
		۲	۳۲۹	۲۸,۵۱	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۴۳,۴۳	مجموع	
۰/۳۶۷	۱,۲۶	۵	۴	۲,۹۴	بین گروهی	توافق پذیری
		۲	۳۲۹	۶۱,۳۶	درون گروهی	
		-	۳۳۳	۶۴,۳۱	مجموع	
۰/۶۷۲	۰/۴۷۹	۱	۴	۱,۹۴۸	بین گروهی	ثبات عاطفی
		۲	۳۲۹	۵۰,۳۶۲	درون گروهی	

			۳۳۳	-	مجموع	۵۲.۳۱
گشودگی	بین گروهی	۱۴.۰۳	۴	۳	۲,۹۸	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۲۸.۹۵	۳۲۹	۳		
	مجموع	۴۲.۹۸	۳۳۳	-		

با میزان F به ترتیب ۳/۰۴ و ۴/۱۸ نیز تفاوت معناداری در ورزشکاران ماده‌های مختلف دارند. در مورد سایر مؤلفه‌های تفاوتی بین نظرات ورزشکاران پنج ماده شرکت‌کننده یافت نشد. در جدول ۶ با استفاده از آزمون فریدمن به اولویت‌بندی ابعاد پنج‌گانه شخصیت بر اساس میانگین‌های کسب‌شده پرداخته شده است.

با توجه به نتایج جدول ۵ و با استفاده از آزمون ANOVA و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵، از مؤلفه‌های ابعاد شخصیت، برون‌گرایی و گشودگی نسبت به تجربه با میزان F به ترتیب ۴/۳۱ و ۲/۹۸ در ورزشکاران شرکت‌کننده در ماده‌های پنج‌گانه داری تفاوت معنادار است. همچنین ریسک‌پذیری و مؤلفه چالش‌پذیری آن

جدول ۶. نتایج آزمون فریدمن ابعاد شخصیت

متغیر	مؤلفه‌های متغیر	رتبه میانگین	مربع کای	df	Sig
شخصیت	وظیفه‌شناسی	۳/۲۹			
	گشودگی	۳/۲۱			
	توافق‌پذیری	۳/۰۶	۵۸/۱۳	۴	۰/۰۰۱
	برون‌گرایی	۲/۹۰			
	ثبات عاطفی	۲/۵۳			

ثبات عاطفی نسبت به سایر ابعاد نزدیک به متوسط است. افراد با درجه وظیفه‌شناسی بالا باوجدان، هدفمند، بااراده و مصمم هستند. با توجه به ورزشکار بودن گروه نمونه به نظر می‌رسد میزان بالا بودن وظیفه‌شناسی آن‌ها قابل‌درک باشد. میانگین چالش‌پذیری از مؤلفه‌های ریسک‌پذیری بالاتر از میانگین میانگین مؤلفه یکنواختی پایین‌تر از حد متوسط است. مطابق نتایج حاصل از تحقیق از میان ابعاد شخصیت، وظیفه‌شناسی با ریسک‌پذیری رابطه معنادار منفی دارند به عبارت دیگر افرادی که تیپ شخصیتی وظیفه‌شناس دارند کمتر شرایط ریسک را تحمل می‌کنند؛ درواقع، بهترین توصیف برای وظیفه‌شناسی مفهوم اراده است. فرد وظیفه‌شناس فردی هدفمند هستند که امور خود را با دقت، خوش‌قولی و انضباط انجام می‌دهد و برای رسیدن به موفقیت تلاش می‌کند، لذا این افراد در ارتباط با دیگران خود را مسئول می‌داند و کمتر از سایر سبک‌های شخصیتی به دنبال پذیرش ریسک انجام شدن یا نشدن یک امر هستند. درحالی‌که گشودگی نسبت به تجربه و

با استفاده از آزمون فریدمن، با توجه به مقدار آماره مربع کای و با ۴ درجه آزادی و با خطای اندازه‌گیری کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵، می‌توان نتیجه گرفت که شخصیت افراد شرکت‌کننده به شکل معناداری متفاوت است. بر این اساس، وظیفه‌شناسی با رتبه میانگین ۳/۲۹، بیشترین میانگین را به دست آورده است و بعد ثبات عاطفی با میانگین ۲/۵۳، کمترین امتیاز را نسبت به سایر گزینه‌ها کسب کرده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهشگران پنج بعد اساسی برای شخصیت هر انسان در نظر می‌گیرند، این پنج بعد، رده‌های گسترده خصیصه‌های شخصیت را تشکیل می‌دهند. در همین راستا، تجزیه و تحلیل یافته‌های مربوط به میانگین متغیرهای مربوط به شخصیت نشان داد که در تمامی موارد، ابعاد شخصیت ورزشکاران شرکت‌کننده در مسابقات دومیدانی بالاتر از حد میانگین است. در بین ابعاد شخصیت، وظیفه‌شناسی ورزشکاران نسبت به سایر موارد به شکل چشم‌گیرتری بالاتر از متوسط است درحالی‌که میانگین

برای افزایش انگیزش از طریق تجربه‌های هیجان‌انگیز هستند. افراد چالش پذیر آزمایش کردن روش‌های جدید انجام کار را دوست دارند و از قبول راهکارهای جدید، احساس راحتی و اعتماد می‌کنند با توجه به ویژگی‌های شخصیتی افراد وظیفه‌شناس این افراد کمتر به دنبال ایجاد مخاطره هستند و ارتباط معکوس این دو متغیر قابل‌درک است؛ از طرفی گفته شد که افراد برون‌گرا افرادی با جرئت، حادثه‌جو، پرتوان و شجاع و افراد تجربه پذیر اشخاصی کنجکاو و با تأمل بالا هستند و انطباق این ویژگی‌ها با فرد چالش پذیر قابل‌پذیرش است. بر اساس نتایج تحقیق میان دو سبک شخصیتی توافق پذیری و ثبات عاطفی با چالش پذیری ارتباط معناداری مشاهده نشد، با رجوع به ویژگی‌های افراد با این سبک شخصیت این عدم ارتباط قابل توجیه است.

همچنین یکنواختی با وظیفه‌شناسی رابطه مثبت معنادار و با بعد شخصیتی برون‌گرایی رابطه منفی و معنادار دارد. به عقیده زاگرم (۱۹۹۴) افراد با هیجان خواهی کم، هجوم مداوم تحریک مغزی را ترجیح می‌دهند و کارهای عادی را نسبتاً خوب تحمل می‌کنند. میان ابعاد دیگر شخصیت (ثبات عاطفی و توافق پذیری) و ریسک‌پذیری رابطه معناداری وجود ندارد. اما به‌طور کلی شخصیت با ریسک‌پذیری و فاکتورهای آن رابطه منفی و معنادار دارد.

همانطور که اشاره شد بین ریسک‌پذیری و سه بعد از ابعاد پنج‌گانه شخصیت یعنی وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی بودن و گشودگی نسبت به تجربه همبستگی وجود دارد، لذا در ادامه و با بررسی نتایج تحلیل رگرسیونی به شیوه همزمان بعد گشودگی نسبت به تجربه به‌طور مثبت و معنادار و بعد وظیفه‌شناسی به‌طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی ریسک‌پذیری ورزشکاران هستند. این در حالی است که بعد برون‌گرایی بودن با وجود تأیید همبستگی توان پیش‌بینی ریسک‌پذیری را ندارد. بنابراین شاید بتوان نتیجه گرفت که از بین ابعاد پنج‌گانه شخصیت تنها می‌توان به کمک دو بعد وظیفه‌شناسی و گشودگی نسبت به تجربه، ریسک‌پذیری را پیش‌بینی کرد. در مورد توجیه قدرت پیش‌بینی‌کنندگی بالای بعد گشودگی نسبت به تجربه می‌توان گفت افراد با این ویژگی تنوع‌طلب، دارای کنجکاوی ذهنی و استقلال در قضاوت هستند، از دیگر خصوصیات آن‌ها می‌توان به تخیل و زیباپسندی، اشاره کرد؛ داشتن چنین ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده خوبی برای قدرت ریسک‌پذیری بالا باشد. بعد پیش‌بینی دیگر وظیفه‌شناسی است که افراد با این سبک شخصیتی عموماً ویژگی‌های مانند دقت، خوش‌قولی، قابلیت اعتماد، تلاش برای موفقیت و منضبط بودن را دارا می‌باشند، بنابراین شاید بتوان بیان داشت افرادی با این سبک شخصیتی کمتر به ریسک‌پذیری و قبول خطر تمایل دارند و بیشتر با ممارست و تلاش درصدد انجام

برون‌گرایی با ریسک‌پذیری رابطه مثبت معنادار دارند، یعنی افراد تجربه پذیر و برون‌گرا قدرت ریسک‌پذیری بیشتری دارند.

در این راستا می‌توان ویژگی‌های فرد برون‌گرا را موردتوجه قرارداد، کاسپی (۱۹۹۸) بیان می‌دارد برون‌گراها به‌جای اجتناب از تجربه‌های اجتماعی به‌صورت فعال درگیر آن می‌شوند کاردوم و کراپیک (۲۰۰۱) اشخاص برون‌گرا را دارای انگیزه بالا برای تعامل اجتماعی معرفی می‌کنند و بیان می‌دارند که برون‌گراها وقت بیشتری را برای فرآیند اجتماعی شدن و استفاده از حمایت اجتماعی صرف می‌کنند، لذا باعث می‌شود که کمتر منفعل و ملامت‌گر باشند و اضطراب و تنیدگی را تجربه نمایند، این ویژگی‌های شخصیتی با تعریف ریسک که ریسک‌پذیری قرار دادن خود در برابر یک آسیب یا زیان و به‌نوعی با هیجان خواهی در ارتباط است می‌تواند ارتباط مثبت و معنادار میان این دو متغیر را توجیه کند.

همچنین نتایج حاکی از این بود که بعد گشودگی، خرده مهارت‌های تنظیم عواطف، درک پیام و گوش دادن را به‌طور مثبت و معنادار پیش‌بینی می‌کند. فرد دارای این خصوصیت، آماده برای تجربه کردن، دارای قوهی تخیل قوی، خلاق، دارای ذهن باز، باهوش، کنجکاو و به طرز هنرمندانه‌ای حساس هستند. با توجه به این ویژگی‌ها، افرادی که خلاقیت بالاتری دارند به علت آن‌ها می‌توانند راه‌های جدیدی برای خروج از چالش‌ها پیدا کنند در تنظیم عواطف موفق‌تر هستند و کمتر در مواجهه با موقعیت‌های با ریسک بالا دچار احساسات ناخوشایند می‌شوند. در مقابل نتایج نشان داد که رابطه‌ای بین ثبات عاطفی و توافق پذیری از ابعاد شخصیت با ریسک‌پذیری وجود ندارد. افراد با ثبات عاطفی بالا دارای صفاتی مانند متعادل بودن، آسان‌گیری، پایداری و راضی و خوش‌بین بودن هستند. افراد توافق پذیر نیز نوع‌دوست هستند با دیگران همدردی می‌کنند و تمایل دارد به آن‌ها کمک کنند. لذا همانطور که از توضیحات برمی‌آید شاید بتوان به این نتیجه رسید که این دو بعد از شخصیت تأثیرگذاری زیادی بر ریسک‌پذیری افراد ندارند و در نتیجه ارتباطی نیز بین آن‌ها در بررسی نمونه ورزشکار تحقیق دیده نشده است.

ریسک‌پذیری خود دو فاکتور شامل چالش‌پذیری و یکنواختی دارد، از میان ابعاد شخصیت، وظیفه‌شناسی با چالش‌پذیری رابطه منفی و معنادار دارد و گشودگی نسبت به تجربه و برون‌گرایی با چالش‌پذیری رابطه مثبت و معنادار دارد؛ چالش‌پذیری به‌عنوان جستجوی احساسات و تجربیات جدید، بدیع، پیچیده، شدید و میل به پذیرش مخاطرات جسمی، اجتماعی، قانونی و مالی می‌باشد. زاگرم (۱۹۹۴) عقیده دارد افرادی که هیجان خواهی بالایی دارند، تحریک بیرونی و دائمی مغز را ترجیح می‌دهند، از کارهای عادی زود خسته می‌شوند و مرتباً در جستجوی راه‌هایی

کارها هستند.

نتایج مقایسه ابعاد شخصیت و ریسک‌پذیری ورزشکاران ماده‌های مختلف مسابقات دومیدانی دهه فجر نشان داد که، تفاوت معنی‌داری میان آن‌ها از نظر میزان برون‌گرایی و گشودگی نسبت به تجربه از ابعاد شخصیت وجود دارد. این در حالی است که برای بعد توافق‌پذیری، ثبات عاطفی و وظیفه‌شناسی تفاوتی در شرکت‌کنندگان پنج ماده به دست نیامده است. از طرفی برای متغیر ریسک‌پذیری نیز تفاوت بین گروه‌ها معنادار مشاهده شده است. همچنین برای متغیر چالش‌پذیری نیز تفاوتی معنادار استخراج شده است. ولی برای مؤلفه یکنواختی تفاوتی دیده نشد. با توجه به اینکه گروه هدف پژوهش حاضر شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی دومیدانی بوده‌اند و در نتیجه همگی از جامعه ورزشکاران هستند، دو بعد شخصیت برون‌گرایی و گشودگی نسبت به سایر ابعاد در آن‌ها احتمالاً نمود بیشتری می‌یابد، بنابراین با وجود ظهور بیشتر این دو بعد در ورزشکاران، تفاوت آن‌ها در شرکت‌کنندگان در ماده‌های مختلف ۴۰۰ متر با مانع؛ ۶۰ متر با مانع؛ ۱۵۰۰ متر؛ پنج‌گانه و پرش سه‌گام قابل‌درک است. در همین راستا تفاوت در میزان ریسک‌پذیری و مؤلفه چالش‌پذیری آن نیز قابل توجه است. در مورد مؤلفه یکنواختی شاید بتوان با وجود مغایرت آن با ریسک‌پذیری عدم وجود تفاوت را متوجه شد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که از بین ابعاد پنج‌گانه شخصیت وظیفه‌شناسی بیشترین مقدار میانگین را به خود اختصاص داده است، در حالی که بعد ثبات عاطفی کمترین مقدار میانگین را

داراست. به عبارت دیگر می‌توان گفت بیشترین افراد جامعه مورد بررسی شخصیت نزدیک به بعد وظیفه‌شناسی داشته‌اند. رتبه میانگین بعدی مربوط به گشودگی نسبت به تجربه بوده که تقریباً با بعد توافق‌پذیری رتبه یکسانی را به دست آورده‌اند. با توجه به خصوصیات شخصیتی افراد وظیفه‌شناس و ورزشکار بودن جامعه آماری تحقیق به نظر می‌رسد میزان بالا بودن وظیفه‌شناسی آن‌ها قابل توجیه باشد.

در نهایت، نتایج حاصل از تحقیق حاضر نشان می‌دهد که در ورزشکاران داخلی و خارجی حاضر در بیست و دومین دوره مسابقات بین‌المللی دهه مبارک فجر، با وظیفه‌شناسی و گشودگی بالا نسبت به کسب تجربیات جدید، رابطه‌ای معنادار میان بعد شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی و وظیفه‌شناسی با ریسک‌پذیری به دست آمد. طوری که حتی دو بعد گشودگی نسبت به تجربه و وظیفه‌شناسی قادر به پیش‌بینی ریسک‌پذیری هستند؛ بنابراین به علت ارتباط تنگاتنگ ریسک‌پذیری با شخصیت افراد و ذهنیت آن‌ها و با توجه به اینکه هر دو متغیر با بخشی از موجودیت انسان یعنی روان او سروکار دارند، رابطه این دو متغیر قابل‌تعریف است. با توجه به آنچه گفته شد به مسئولین مربوطه ورزشی پیشنهاد می‌شود که هر چه بیشتر از قبل به ابعاد عاطفی و روانی ورزشکاران سطوح قهرمانی توجه گردد؛ که این مگر با قبول اهمیت این بخش از وجود انسان در کنار بعد جسمانی آن حاصل نمی‌شود.

منابع

- اسکویی شمالی، آرزو (۱۳۸۴)، بررسی میزان موفقیت در درمان افراد وابسته به مواد افیونی برحسب ابعاد شخصیتی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.
- جلالی فراهانی، مجید؛ سجادی، نصرالله؛ علی دوست، ابراهیم؛ اسلامی، یوسف (۱۳۹۰) «ارتباط بین ابعاد شخصیت و تحلیل رفتگی شغلی معلمان مرد تربیت‌بدنی شهر زنجان». *مجله پژوهش‌های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی*. سال اول. ۳۷-۴۷.
- جمال فاضل کلخوران (۱۳۹۱) «مقایسه پنج عامل بزرگ شخصیتی بین مردان و زنان ورزشکار و غیر ورزشکار»، *رشد و یادگیری حرکتی ورزشی*، ۸: ۹۸-۸۱.
- خیراندیش، مهدی؛ رضایی منش، بهروز؛ فلاح، هوشنگ (۱۳۹۳). «رابطه ابعاد شخصیت و هوش هیجانی با استرس شغلی؛ مطالعه موردی»، *فصلنامه مطالعات منابع انسانی*، ۳ (۱۲): ۲۸-۱.
- ساراسون (۱۳۸۶) *روانشناسی مرضی*، ترجمه: نجاریان، بهمن؛ اصغری مقدم، محمدعلی؛ دهقانی، محسن، (جلد دو)، چاپ ششم، تهران، انتشارات رشد.
- سبزی، ندا؛ یوسفی، فریده (۱۳۹۱). «نقش ابعاد شخصیت در مهارت‌های ارتباطی دانشجویان»، *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۲ (۸): ۲۷-۱۵.
- شیخی ساری، حسین؛ اسماعیلی فر، ندا (۱۳۸۹). «رابطه فرسودگی شغلی و تیپ‌های شخصیت پنج عاملی در بین کارکنان شهرداری تهران»، *فصلنامه تازه‌های روانشناسی صنعتی سازمانی*، ۱ (۴): ۴۶-۳۷.

- علی نظری، نبی اله (۱۳۷۸). بررسی میزان خطرپذیری در بین دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد و عوامل مؤثر بر آن، پایان نامه کارشناسی ارشد علوم اجتماعی، پژوهشگری، دانشگاه فردوسی مشهد.
- فردوسی، محمدحسن، مرعشیان، فاطمه، طالب پور، مهدی (۱۳۹۱). «رابطه ویژگی‌های شخصیتی و تعهد سازمانی با سلامت سازمانی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان خوزستان»، *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۵: ۱۸۸-۱۷۳.
- کلاتیان، گلارا؛ بادامی، رخساره (۱۳۹۳). «ارتباط عوامل پنج‌گانه شخصیت با تحلیل رفتگی شغلی در مربیان زن ایرویک شهر اصفهان»، *دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۴ (۷): ۱۳۹-۱۲۶.
- محرم زاده، مهرداد؛ وحدانی، محسن؛ سید عامری، حسین (۱۳۹۰). «ارتباط بین ابعاد شخصیت (مدل ۵ عاملی) و فرسودگی شغلی درم علمان مدارس استثنایی استان خراسان شمالی»، *مجله تعلیم و تربیت استثنایی*. شماره ۱۱۳.
- محمودی، ناهید الملوک، بهمن پور، حمید، باسامی، طاهره (۱۳۸۹). «بررسی عوامل مؤثر بر ریسک‌پذیری دانشجویان»، *جامعه‌شناس کاربردی*، ۲۱ (۲): ۸۱-۶۵.
- مرادی بانیاری، آسیه (۱۳۸۴). بررسی رابطه شخصیت و سازگاری زناشویی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.
- مرادی، زهرا؛ هوشیار، کمال، صدری، مریم، حامد، سلدا (۱۳۹۳). «رابطه شخصیت تیم‌های حرفه‌ای و هویت تیمی هواداران؛ مطالعه موردی در لیگ برتر فوتبال ایران»، *مطالعات مبانی مدیریت در ورزش*، ۱ (۲): ۹۲-۸۵.
- مردانشاهی، محمد مهدی (۱۳۹۲). «بررسی سطح خلاقیت و ریسک‌پذیری دانشجویان رشته‌های کشاورزی»، *فصل‌نامه علمی، پژوهشی ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۳ (۳): ۶۷-۵۳.
- مقیم، سید محمد، رمضان، مجید (۱۳۹۰). *پژوهشنامه مدیریت*، جلد ۴، روانشناسی سازمانی، انتشارات ترمه، تهران.
- Aluja, a. garcía, ó. & garcía, I. F. (2003). Psychometric proterties of the zuckerman-kuhlman personality questionnaire (zkpq-iii-r): a study of a shortened form. *Personality and individual differences*, 34, 1083-1098.
- Cano-Garsia, F, J.Padilla-Munoz, E. M. & Garrasco-ortiz, m. A. (2009). "Personality and contextual variables in teacher burnout". *Personality and indivitual differences*, www.elsevier.com/locatelpaid.
- Costa, p.t. terracciano, a. and Mccrae, r.r. (2001). "Gender differences in personality traits across cultures: robust and surprising findings". *Journal of personality and social psychology*, 81(2), pp: 322-331.
- dahlen, e.r, & white, p.r. (2006), "the big five factors, sensation seeking, and driving anger in the prediction of unsafe driving" *personality and individual differences*, 41,903-915.
- Hillson, David, ruth murray-webster (2006), "managing risk attitude using emotional literacy", originally published as a part of 2006 pmi global congress emea proceedings – madrid, spain.
- Larsen,R.J.&Buss,D.M. (2008). "Personality psychology: Domains of knowledge about human nature", (3th edition).McGraw-Hill International publishing Inc.
- Lizkook (2005) "leadership styles of men and women" translated by Iran nejad parizi, mehdi, Publisher modiran.
- Michael c. Ashton et al, (2010) "status-driven risk taking and the major dimensions of personality", *journal of research in personality* 44 734-737.
- Reinout e. De vries, anita de vries, jan ai Feij (2009) "sensation seeking, risk-taking, and the hexaco model of personality" *personality and individual differences* 47,pp.536-540.
- Sholtez (1990) "Theories of personality" translated by karimi, yusef, jomhari, farhad, naghsh bandi, siamak, goodarzi, behzad, boheiraei, hadi, nikkhoo, mohamadreza, Tehran, publisher arasbaran.
- Zuckerman, m. kuhlman, d. M. joireman, j. teta, p. & kraft, m. (1993). "A comparison of three structural models for personality: the big three, the big five, and the alternative five". *Journal of personality and social psychology*, 65, pp. 757-768.